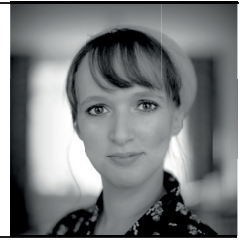

mijn gioer

In deze twaalfdelige serie vertelt theatermaakster Anouk Buijs-Dorfmann over de weg die zij aflegde naar haar uitkomen. Deze week aflevering twee.

De broche van mijn oma

Mijn Franse oma ging dood. De laatste Joodse vrouw van onze familie. “*Donnez la broche à Anouk,*” heeft ze op haar sterfbed gezegd. “Geef de broche aan Anouk.” Ze hief haar kromme vingertje dwingend op naar mijn vader. Onderschat de kracht van het vingertje niet. “*Donnez la broche à Anouk.*”

Ik kende de broche. Ze droeg het tijdens alle belangrijke gebeurtenissen in haar leven of in dat van een van haar kinderen. Dat is in het geval van een jiddisje memme minstens zo belangrijk. Het sieraad was generaties lang in de vrouwelijke Joodse lijn doorgegeven. Behalve de broche gaven deze moeders nog iets anders door: de Joodse identiteit. Met een Joodse moeder ben je Joods. Simpel.

Nu ging dat sieraad niet van Joodse moeder naar Joodse dochter, maar van Joodse moeder naar de dochter van de Joodse zoon: *moi*. Een tastbare taak was het! Het moest en zou de rol houden die het had, dat stond vast voor haar. En voor mij. Van Joodse moeder, naar Joodse dochter. Kortom, ik wandelde van de vrouwen met kabeltrui en keppel (warm en open Beit Ha'Chidush) via de mannen met de vouw in de keppel (want buiten of op sjabbes in de auto past hij beter in een broekzak) om mij uiteindelijk te wagen aan de fluwelen kippa met de hoed daar weer overheen.

Ik volgde eerst twee jaar lessen bij de LJG. Wat was dat heerlijk schools en duidelijk in vergelijking met het orthodoxe traject. Twee jaar les, tussendoor een werkstuk inleveren, evaluatiegesprekken aan de hand van een tussentijds persoonlijk ontwikkelingsplan (POP). Na twee jaar les en een gesprek met het beet dien, zou het mikwe daarop volgen. De lessen heb ik gevolgd, maar ik ben daar nooit het mikwe in geweest. Ik veranderde in de twee LJG-jaren.

Amsterdam

Toen ik in Amsterdam ging wonen, ging ik lopend naar sjoel, want sjabbes. Ik vroeg tijdens de lessen naar hoe het doordeweekse ochtendgebed te zeggen en ik kon niet wachten om te trouwen, mijn haren te bedekken en maandelijks naar het mikwe te gaan. Ik stelde andere vragen, voelde me aangekeken en ging in gesprek met een van de gevouwen keppels. “Ga maar met een orthodoxe rabbijn in

gesprek,” heeft hij me aangeraden. In de subtekst las ik: “dan zie ik je daarna wel weer terug.”

Ik hoorde inspirerende en verbazende levensverhalen in het klasje bij de LJG. Er waren, naast veel vreselijk gefrustreerde Vaderjoden, opvallend veel vrouwen met Israëliische mannen, vrouwen die zich van de ene op de andere dag Tsipora gingen noemen en zich behingen met gigantische davidsterren. Ook hoorde ik: “Eerst was ik zenboeddhist, toen getuige en nu weet ik dat het Jodendom

Ik kon de hele wereld aan!

de weg is,” of: “Ik zat ondergedoken en weet nu net dat ik Joods ben.” Iedereen kon open en eerlijk zijn, hoewel ik me met mijn: “Ik las laatst een boek van de Lubavitcher Rebbe” toch buiten de groep voelde staan. Ik heb de lessen afgemaakt en schreef een afscheidsbrief aan de gevouwen keppels, een bedankbrief. Ik heb ze de hand geschud (nu geef ik ze zelfs drie zoenen, wut?) en ben verder gegaan. Ik stapte op mijn fiets en ging naar de snoge.

Ik kon de hele wereld aan! Wat me ook te wachten stond, ik had lang genoeg gewacht. Drie keer wegsturen? Probeer maar! Ik zou mezelf blijven, me niet gek laten maken, het vertikken om mijn hart koud te laten worden. Oprecht en eerlijk zou ik door dit traject heen komen. Geen paranoia, geen religekte. Mijn broche op mijn borst en mijn borst omhoog. Achteraf moet ik daar bitter om giechelen. Meisje toch, meisje toch. Maar toch ...

Mijn eerste dochter draagt de naam van mijn oma. Gabrielle, G'd is mijn kracht. En ik? Ik draag de broche bij alle belangrijke gebeurtenissen in mijn leven, of in dat van een van mijn kinderen. Dat is, in het geval van een jiddisje memme, minstens zo belangrijk. ■

Anouk Buijs